

Convenant Voedingsmiddelen

- Start: 29 juni 2018
- Looptijd: Het convenant heeft een looptijd van vijf jaar (geldig t/m juni 2023)
- Partijen: 11 partijen en 1 steunbetuiger
- Secretariaat: SER
- Kerntaak CNV: Deelname aan de stuurgroep; de werkgroep leefbaar loon; delen van kennis met lokaal netwerk voor IMVO-risicomanagement.

Internationalaal

WAAROM IS ER EEN CONVENANT VOOR VOEDINGSMIDDELEN?

De voedingsmiddelensector (voedingsmiddelenindustrie en supermarkten) levert een belangrijke bijdrage aan de Nederlandse economie. De sector biedt werk aan 435.000 mensen en heeft een omzet van in totaal zo'n 101 miljard euro. Veel voedingsmiddelen of ingrediënten van voedingsmiddelen, die je in Nederland in de winkel vindt, worden geproduceerd in het buitenland. Wereldwijd is de voedingsmiddelensector een zeer grote sector met een verhoogd risico op kinderarbeid, onveilige werkomstandigheden, overmatig gebruik van pesticiden, verdringing van kleine boeren en oneerlijke prijzen.

Vaak zijn dit soort problemen zo ingewikkeld dat een bedrijf in zijn eentje maar heel weinig kan bereiken. Daarom heeft een brede coalitie van partijen dit convenant ondertekend om samen mensenrechtenschendingen in de voedingsmiddelenketens trachten tegen te gaan. Deze coalitie bestaat uit brancheorganisaties uit de voedingssector die het bedrijfsleven vertegenwoordigen, vakbonden, de Nederlandse overheid en maatschappelijke organisaties.

Dit convenant Voedingsmiddelen is het zesde convenant op het gebied van Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO).

"Goed te zien dat de branche met dit convenant zelf aangeeft te willen verduurzamen. Deze afspraken moeten ertoe leiden dat de voedingsmiddelensector – van grote supermarktketens tot MKB'ers – scherper let op arbeidsomstandigheden, eerlijke lonen en klimaatbewuste productie."

Sigrid Kaag, Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, bij de ondertekening van het convenant.

Voor meer informatie over de andere convenanten die CNV ondertekend heeft, zie: www.cnvinternationaal.nl/nl/mvo/mvo-convenanten

WAT IS HET DOEL VAN DE DEELNEMENDE PARTIJEN MET HET CONVENANT?

Met dit convenant streven de partijen er naar om in de voedingsmiddelenketens substantiële verbeteringen te bereiken op de genoemde risicogebieden. Ze proberen een gezamenlijke oplossing te vinden voor problemen die bedrijven zelf alleen niet op kunnen lossen. Door samenwerking in de hele keten te versterken willen de onder-tekenaars werken aan een verduurzaming van de productieketen. Om zo continue verbetering van IMVO-risicomanagement in de voedingsmiddelensector te krijgen en dat alle bij de brancheorganisaties aangesloten bedrijven binnen de looptijd van het convenant IMVO-risicomanagement uitvoeren. De brancheorganisaties gaan hun leden daarbij ondersteunen.

Partijen gaan gezamenlijk concrete projecten uitvoeren op complexe thema's, waarvan is vastgesteld dat die niet door (individuele) bedrijven alleen effectief kunnen worden opgepakt. Bij de aanvang van het convenant starten projecten op het vlak van leefbaar loon en klimaatverandering. Het CNV draagt bij aan de projecten op het gebied van leefbaar loon.

WELKE PARTIJEN NEMEN DEEL AAN DIT CONVENANT?

In totaal hebben 11 partijen het convenant in juni 2018 getekend:

De betrokken ministeries, vakbonden en NGO's leveren op basis van hun kennis en netwerk specifieke ondersteuning. Zij kunnen onder andere hun lokale partners betrekken bij de uitvoering van projecten. De Nederlandse overheid kan met overheden in productielanden afspraken maken.

HOE WORDT DE UITVOERING VAN HET CONVENANT GEORGANISEERD?

Alle partijen ontmoeten elkaar in de Vergadering van Partijen. Deze besluit op basis van consensus over wijziging van het convenant of toetreding van nieuwe partijen. Om de uitvoering van dit convenant te ondersteunen is er een stuurgroep ingesteld, met de verantwoordelijkheid om de voortgang van de uitvoering en eventuele oplossingen te bespreken. Zij houdt de activiteiten en resultaten in de gaten, belegt een jaarlijkse evaluatie, doet als nodig aanbevelingen voor verbetering en ontwikkelt een uitvoeringsplan. Partijen leggen kwesties die naar hun mening urgent zijn voor besluitvorming voor in de stuurgroep.

De stuurgroep bestaat uit vier geledingen, namelijk vertegenwoordiging van de brancheorganisaties, vakbonden (waaronder het CNV), maatschappelijke organisaties en de overheid. De Vergadering van Partijen adviseert de stuurgroep over nieuwe projecten, initiatieven en samenwerking met andere partijen en over het beëindigen van projecten die in het kader van het convenant worden uitgevoerd.

Onafhankelijk voorzitter van de stuurgroep is Pierre Hupperts. Een onafhankelijk secretariaat is ondergebracht bij de Sociaal Economische

Raad (SER) en het secretariaat ondersteunt de stuurgroep.

De Stuurgroep organiseert twee keer per jaar een bijeenkomst met bedrijven voor een constructieve stakeholder-dialoog, onder meer over 'due diligence'.

Verder is er – naast de twee werkgroepen over leefbaar loon en klimaat – in het eerste jaar een werkgroep die onderzoekt hoe bedrijven toegang tot herstel, compensatie en genoegdoening kunnen bevorderen bij negatieve impact in relatie tot de bedrijfsvoering in de voedingsmiddelenketen.

WAT BETEKENT 'DUE DILIGENCE' IN HET KADER VAN DIT VOEDINGSMIDDELEN CONVENANT?

Veel bedrijven en bedrijfstakken spannen zich in voor IMVO en duurzaam ketenbeheer. Nederlandse bedrijven hebben op grond van internationale richtlijnen en afspraken de verantwoordelijkheid deze risico's te voorkomen en aan te pakken, zoals onderschreven in de [Uitgangspunten van de Verenigde Naties voor Bedrijfsleven en Mensenrechten](#), de [Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling](#) en de [Fundamentele Arbeidsnormen van de Internationale Arbeidsorganisatie](#)*.

De OESO-richtlijnen schrijven voor dat bedrijven nagaan in hoeverre ze betrokken zijn bij misstanden op het gebied van mensenrechten en milieu. Dit onderzoek wordt '[due diligence](#)'** genoemd, oftewel IMVO-risicomanagement. Niet de risico's voor het

bedrijf staan centraal, maar de mogelijke en daadwerkelijke risico's op negatieve impact voor andere belanghebbenden zoals werknemers en lokale gemeenschappen.

Organisaties die het convenant ondertekenen, verplichten zich om zaken als lage lonen en kinderarbeid te signaleren en bij te dragen aan het tegengaan ervan. Ook zetten zij zich in voor het recht op vrije onderhandelingen door onafhankelijke vakbonden en gezonde en veilige werkomstandigheden voor werknemers. Verder doen ze hun uiterste best om de schade op milieu en klimaat te verminderen.

Partijen maken gebruik van de [OECD/FAO Guidance for responsible Agricultural Supply Chains](#)*. Partijen erkennen dat wordt gekeken naar de plek die een bedrijf inneemt in één of meer ketens en de omvang van het bedrijf. Er wordt van uitgegaan dat het iden-

tificeren, voorkomen en verminderen van risico's een groei- en leerproces is.

Betrokken partijen zijn het ook eens dat IMVO-risicomanagement ook dient om een bijdrage te leveren aan de Sustainable Development Goals (SDGs), in het bijzonder armoedebestrijding, voedselzekerheid, gezondheid, goede werkgelegenheid, verantwoorde productie en consumptie, behoud en duurzaam gebruik van maritieme hulbronnen, gebruik van oceanen en zeeën en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen.

Partijen benadrukken in het convenant dat zij geen marktbeperkende of concurrentie-verminderende afspraken nastreven.

*Links naar deze informatie zijn ook te vinden op www.cnvinternationaal.nl/nl/mvo/mvo-convenanten

** Zie pag. 5 van de factsheet Convenanten introductie voor meer uitleg over due diligence: <https://bit.ly/2NWSYx8>

WELKE AFSPRAKEN HEBBEN DE PARTIJEN ONDERLING GEMAAKT?

De Nederlandse voedingsmiddelensector gaat zich gezamenlijk inzetten voor een internationaal verantwoorde productieketen. De Partijen hebben afspraken gemaakt waardoor problemen die bedrijven niet alleen kunnen oplossen gezamenlijk kunnen worden aangepakt.

Bedrijven uit de sector, vooral in het MKB, willen hulp bij het opzetten van hun IMVO-risicomanagement en informatie over hoe zij risico's op negatieve effecten in hun waardeketen kunnen inventariseren, wegnemen of te verminderen. Ter ondersteuning van deze bedrijven is afgesproken dat partijen:

- binnen drie maanden na de ondertekening van het convenant een nader **uitgewerkte handreiking ontwikkelen** die bedrijven in de voedingsmiddelensector kan helpen bij het opzetten en/of versterken/verbeteren van hun IMVO-risicomanagement, inclusief de communicatie/ rapportage daarover. In deze handreiking zal een **typologie** van bedrijfssituaties worden opgenomen om te verhelderen wat IMVO-risicomanagement inhoudt voor het MKB.
- Voor wat betreft transparantie wordt met en voor partijen een project gestart om vormen van en aandachtspunten voor **transparantie** vanuit het bedrijfsleven te inventariseren en onder de aandacht te brengen bij bedrijven.
- **per thema IMVO-informatie genereren**, inclusief adviezen en handelingsperspectieven, voor de aanpak van specifieke risico's in de keten. Deze informatie zal jaarlijks worden geactualiseerd.
- gezamenlijk een **overzicht ('matrix')** maken waarin veel- voorkomende IMVO-risico's, (product)ketens en landen aan elkaar worden gekoppeld om bedrijven te helpen bij het signaleren en prioriteren van risico's en door het bieden van handelingsperspectieven.

In het convenant is vastgelegd dat partijen in het eerste jaar starten met **gezamenlijke themaprojecten** op het gebied van leefbaar loon en klimaat. Aan de projecten doen ook individuele bedrijven mee. De bedrijven geven daartoe inzicht in hun keten. Supermarkten mogen kiezen waar ze aan meedoen.

Deze themaprojecten hebben het doel:

- het identificeren van concrete handelingsperspectieven voor bedrijven om kwesties samen met partijen aan te pakken;
- het versterken en verbeteren van IMVO-risicomanagement op deze specifieke onderwerpen;
- inzichten op doen voor IMVO-risicomanagement in het algemeen en het opzetten en uitvoeren van andere themaprojecten.

Werkgroep Leefbaar loon

De partijen trekken gezamenlijk op als het over leefbaar loon gaat. Veel westerse bedrijven zijn slechts een van de vele afnemers van een leverancier in een productieland. Een gezamenlijke aanpak is daarom wenselijk. Leefbaar loon heeft ook een positief effect op andere sociale thema's zoals kinderarbeid, gedwongen arbeid overwerk en (gender)discriminatie. Een werkgroep, bestaande uit CBL, vakbonden, (waaronder het CNV), maatschappelijke organisaties en het Ministerie van Buitenlandse Zaken, Handel en Ontwikkelingssamenwerking, zal daarom een pilotprogramma opstarten op leefbaar loon. Deze werkgroep rapporteert halfjaarlijks aan de stuurgroep.

Doel is inzicht te krijgen in een effectieve aanpak van de leefbaarloonproblematiek. Na twee jaar worden concrete afspraken over specifieke doelen geformuleerd. Leereffecten worden door kennissessies gedeeld op oplossingsrichtingen zoals capaciteitsopbouw collectieve loononderhandelingen, beïnvloedingsmanieren in de ketens, landscape benaderingen, methodieken voor het berekenen van een leefbaar loon. Uiteindelijk levert dit op: een handreiking voor bedrijven voor het aanpakken van leefbaar loon, een analyse van resultaten en potentiële vervolgstappen en duidelijk afspraken over de projectfinanciering.

Werkgroep klimaatverandering

Klimaatverandering is één van de grootste risico's die samenhangt met de bedrijfsvoering in de voedingsmiddelenindustrie. Klimaatverandering vraagt om zowel verzachtende maatregelen als om maatregelen gericht op aanpassing. Dat geeft landarbeiders en boeren in ontwikkelingslanden de kans zich een inkomen te (blijven) verwerven. Kennis over het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen en op het vlak van afwenden van gevaren voor productie en inkomen in ontwikkelingslanden is nodig. Een werkgroep bestaande uit FNLI, KNSV, CNV, ICCO, Global March, IDH, ministeries BHOS en LNV, bundelt de krachten om het IMVO-risicomanagement voor klimaatverandering te versterken en concrete handelingsperspectieven te formuleren. Prioriteit gaat naar de uitwerking en financiering van de volgende projectvoorstellen:

- Verduurzaming specerijen uit Indonesië;
- Opzetten van een netwerk voor kennisdeling voor de afname van CO2-uitstoot in de keten;
- Vergroten van klimaatweerbaarheid van boeren in kwetsbare ketens als koffie, tropische vruchten, cacao en kweekvis.

HOE DRAGEN HET CNV EN CNV INTERNATIONAAL BIJ AAN DIT CONVENANT, EN WAT KUNNEN ONZE LOKALE PARTNERS BIJDAGEN?

De vakbonden, waaronder het CNV, CNV Internationaal en haar lokale partners, spelen een kritische en constructieve rol in het convenant. De vakbonden dienen als klankbord voor gevoelige zaken. Heel concreet is afgesproken dat CNV Internationaal zelf en samen met de andere ondertekenaars:

- misstanden in de voedselmiddelenketen actief signaleert en voorlegt in de stuurgroep;
- actieve, relevante bijdragen levert (met concrete voorstellen) aan het proces van IMVO-risicomanagement;
- de brancheorganisaties ondersteunt tijdens bijeenkomsten van de branches met hun leden;
- de bedrijven uit de voedselmiddelensector helpt om meer inzicht te krijgen in het belang van leefbaar loon, vrije vakbonden en andere mensenrechten-issues. Dit kan via het internationale netwerk dat al veel ervaring heeft met de verbetering van arbeidsomstandigheden, mensenrechten- due diligence, en de opbouw van maatschappelijke organisaties in moeilijke omstandigheden, onderzoek naar schendingen, het verzamelen van bewijs en vakbondsrecht.
- op basis van kennis en netwerk specifieke ondersteuning levert aan de stuurgroep en het themaproject leefbaar loon. En lokale partners betreft bij de uitvoering daarvan.

- de leden van brancheorganisaties helpt bij het invullen van nieuwe wetten;
- in dialoog treedt met de grondstofhandelaren (*traders*) over hun rol bij IMVO-risicomanagement in de voedselmiddelensector. In het licht van de belemmeringen die de bedrijven aangesloten bij de brancheorganisaties ervaren bij het invullen van hun IMVO- risicomanagement.

HOE VINDT RAPPORTAGE EN MONITORING PLAATS?

De stuurgroep ziet toe op de naleving van het convenant, begeleidt de uitvoering en publiceert jaarlijks een verslag over de voortgang en de bereikte resultaten. Dit gebeurt op basis van de rapportages die de betrokken partijen leveren. De stuurgroep organiseert twee maal per jaar een bijeenkomst van de Vergadering van Partijen, waarop de voortgang van het convenant wordt besproken.

De voortgang van IMVO-risicomanagement bij individuele bedrijven in de sector wordt gemonitord. De informatie wordt vertrouwelijk verstrekt aan het secretariaat (SER). In het eerste jaar van de looptijd van het convenant stellen de partijen samen

een kosteneffectieve methodiek vast om inzicht te geven in het risicobeheer. Met de hulp van deze methodiek wordt de stand van zaken gerapporteerd aan het SER secretariaat.

Zowel aan het eind van het tweede jaar als aan het eind van het vijfde jaar van de looptijd van het convenant geeft de stuurgroep een onafhankelijk bureau opdracht voor een mid-term- en eindevaluatie van de effectiviteit het convenant op het terrein van IMVO-risicomanagement, zowel in algemene zin als in de thematische projecten. Als de resultaten achter blijven bij de verwachtingen worden aanvullende maatregelen genomen.

*Meer informatie over de afzonderlijke convenanten
en links naar achtergrondinformatie vindt u online:*

www.cnvinternationaal.nl/nl/mvo/mvo-convenanten

Informatie over overige convenanten wordt te zijner tijd toegevoegd

Over CNV Internationaal

Al meer dan 50 jaar steunt CNV Internationaal vakbondswerk in ontwikkelingslanden. Samen met partnerorganisaties beschermt en bevordert CNV Internationaal de rechten van werknemers op basis van het christelijk sociaal gedachtengoed. De sociale dialoog, het pluralisme van de vakbeweging en de individuele verantwoordelijkheid van de werknemers zijn daarbij kernwaarden. De missie van CNV Internationaal is om bij te dragen aan fatsoenlijk werk in ontwikkelingslanden door de positie van werknemers in zowel de formele als de informele economie te versterken via sterke sociale partners en door duurzaamheid in de keten te bevorderen. In Nederland draagt CNV Internationaal samen met de CNV Vakcentrale en vakbonden bij aan fatsoenlijk werk in ontwikkelingslanden via lobby, beleid en bewustwording. Het werk van CNV Internationaal is komende jaren vooral gericht op de thema's: sociale dialoog, arbeidsrechten in productieketens en (jeugd) werkgelegenheid en inzetbaarheid.

CNV Internationaal

Postbus 2475 • 3500 GL Utrecht

www.cnvinternationaal.nl

Foto's: Bas de Meijer, Maarten Schuth, Chris Maluszynski

© 2018 CNV Internationaal

Internationaal